

3. Becker G.S. Human Capital Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education. N.Y., Columbia University Press, New York, London, 2015. P. 252.

4. Wood G. T., Lane C. 2012. Institutions, Change, and Diversity. In: Wood G. T., Lane C. (eds) Capitalist Diversity and Diversity within Capitalism. New York: Routledge; 1–31.

5. Форрестер С.В. Сфера образования как среда формирования человеческого капитала. *Вестник Самарского государственного технического университета. Сер. Экономические науки*. 2014. № 3(13). С. 117–123.

Полянська Я.В.

аспірант,

Дніпропетровський регіональний інститут

державного управління

Національної академії державного управління

при Президентіві України

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Фінансово самостійна, економічно розвинена та стала громада, яка застосовує новітні технології управління розвитком території – громада нового покоління. Запровадження та реалізація економічних відносин на містах стане трансформаційним інструментом для глобальних змін у процесі взаємодії та налагодження ефективного діалогу між усіма зацікавленими учасниками. Кінцевим результатом та ключовим фактором реалізації цих відносин стане ефективність досягнення визначених цілей.

Ефективність не завжди можна виміряти та оцінити з першого погляду, саме тому для цього визначаються параметри ефективності – вагомі параметри функціонування будь-якої системи, які дозволять здійснити оцінку якості вирішення проблеми і ступеня досягнення поставлених перед системою цілей.

Дослідження економічних відносин привело до визначення чітких параметрів та критеріїв, відповідно до реалізації яких відносини вважатимуться ефективними. Серед таких критеріїв:

- критерій результативності, що представляє собою ступінь відповідності досягнутих результатів, використаних засобів і інструментів заданій меті. Результативності може відповідати: здатність ефективно виконувати свої функції в сфері реалізації економічних відносин на будь-якому ієрархічному рівні влади; користь від отриманого кінцевого результату чи продукту для розвитку певної території у сфері соціально-економічного розвитку; досягнення узгодженості спільних дій під час взаємодії усіх зацікавлених сторін; кількість осіб, які отримують благо від реалізації економічних відносин; зміни та вплив на інші внутрішні та зовнішні фактори реалізації економічних відносин тощо;

- критерій продуктивності, який виражається у співвідношенні вироблених послуг /продуктів під час здійснення і реалізації економічних відносин до безпосередніх зусиль, ресурсів та витрат, затрачених на них;

- критерій сталості та налагодженості усіх економічних процесів, під час реалізації відносин, який дозволить отримати тривалий високий результат та утримувати високі темпи розвитку;

- критерій дієвості, як особливої форми результативності, вимірюється ступеню конкретної участі зацікавлених у реалізації економічних відносин сторін і сукупністю прийнятих та впроваджених заходів для досягнення певного кінцевого результату;

- показники соціально-економічного розвитку певної територіальної громади.

Важливим фактором в процесі оцінювання ефективності економічних відносин виступає також ступінь персоніфікованої відповідальності за їх забезпечення на загальному рівні. Урахування всіх критеріїв дозволить здійснити моніторинг як на рівні отримання певного кінцевого результату, так і дослідити професійну компетенцію та виконання професійних обов'язків державних службовців на кожному з рівнів влади.

Для отримання уявлення про результати економічних відносин, які формуються на базовому рівні та їх вплив на розвиток економічної системи взагалі велике значення та вплив мають показники економічної діяльності та фактичний рівень їх досягнення. Головними показниками в результаті виконання Стратегії та Плану розвитку на визначений період для дослідження були обрані: валовий регіональний продукт (для

області), доходи та витрати населення (для області), рівень зайнятості населення та заробітної плати, обсяг прямих іноземних інвестицій, обсяги реалізованої промислової продукції та послуг тощо. Перелік не є вичерпним, але дозволить всебічно охопити ключові фактори розвитку певної громади та наочно показати ефективність та дієвість наявних економічних відносин.

Аналіз статистичної інформації показників розвитку адміністративно-територіальних одиниць області виявив наявність значних прогалин та проблем при плануванні та формуванні певних маркерів, в тому числі: відсутній єдиний методичний підхід до формування показників соціального і економічного розвитку територій; шаблонність при формуванні показників різних, за сферою розвитку та потенціалом, громад; відсутність інформації щодо виконання прогнозованих показників та як наслідок неможливість здійснення аналізу ступеня досягнення кінцевого результату тощо.

Ситуація, проілюстрована різними наявними статистичними даними, отриманими в результаті економічної діяльності територіальних громад та інші наявні проблеми свідчать про необхідність визначення чіткого переліку соціально-економічних показників, які дозволять якісно та кількісно дослідити рівень економічних відносин розвитку громади. Так, до переліку показників оцінювання ефективності реалізації економічних відносин на рівні територіальних громад варто віднести: темп зростання ВВП; темп зростання продуктивності праці; темп зростання зайнятості; темп зростання доходів бюджету на одного працюючого; темп зростання витрат з бюджету на одного працюючого; темп зростання заробітної плати; темп зростання частки інвестицій у ВВП; темп зростання обсягу капітальних інвестицій; кількість підприємств малого та середнього бізнесу, в т.ч. новостворених за певний проміжок часу; кількість проєктів регіонального розвитку, що реалізується на території громади; обсяги надходжень до бюджету від сплати податків (на доходи фізичних осіб, на землю, єдиний та акцизний податок, податок на нерухоме майно тощо); кількість установ соціального призначення тощо.

Перелік визначених критеріїв та показників дозволить здійснити ґрунтовний аналіз системи економічних комунікативних зв'язків, і інструментів, методів, технологій їх удосконалення кожної окремої територіальної громади. Тому, слід включити ці показники при розробці плану соціально-економічного розвитку відповідної громади та вимірювати динаміку їх змін протягом року.

Економічна ситуація, яка склалася у більшості територіальних громадах області свідчить про відсутність моніторингу, відповідними владними структурами, здійснення економічних відносин. В тому числі це стосується результативності і дієвості основних показників соціально-економічного розвитку громад. Найчастіше ці показники сформовані відповідно до результатів попереднього року без урахування безлічі зовнішніх та додаткових факторів впливу.

Ураховуючи вищезазначене варто відзначити, що реалізація економічних відносин громад області повинна бути направлена на отримання певного визначеного результату, який буде відповідати усім визначеним критеріям їх ефективності: результативності; продуктивності; сталості; дієвості; показникам соціально-економічного розвитку. Даний перелік критеріїв не є вичерпним, однак дозволить всебічно й комплексно оцінити ступінь виконання та здійснення економічних відносин на кожному з ієрархічних рівнів влади. Перелік критеріїв можуть бути внесені у розпорядчі та організаційні документи місцевих органів влади, які міститимуть також чіткий розподіл економічних відносин та відповідний інструментарій для отримання очікуваного чи прогнозованого результату. Такими документами можуть виступати: Стратегії чи План розвитку певної територіальної громади.

Узгодження усіх виявлених критеріїв та досягнення ефективності реалізації економічних відносин місцевими та державними органами влади дозволить вирішити більшість наявних економічних та соціальних проблем, налагодити тісну взаємодію та діалог усіх зацікавлених, у реалізації відносин, сторін; підвищити рівні та показники економічного розвитку певної території.

Список використаних джерел:

1. Економічні показники розвитку Дніпропетровської області у 2019 році. Дніпропетровське відділення статистики. – Режим доступу: <http://www.dneprstat.gov.ua>
2. Програма соціально-економічного та культурного розвитку міста Вільногірськ : затверджено ріш. виконкому міської ради від 18 груд. 2017 р. № 336/017-17.
3. Стратегія розвитку м. Покров на період до 2020 року : затверджено ріш. виконкому міської ради від 31 берез. 2015 р. № 11.
4. Стратегічний план економічного розвитку м. Тернівка до 2020 року : затверджено ріш. виконкому міської ради від 26 лют. 2016 р. № 86-6/VII.